

Správa o plnení úloh zahraničnej politiky Slovenskej republiky v roku 2010

Rok 2010 bol náročný a pre Slovensko z pohľadu zmeny akcentov v zahraničnej politike aj prelomový. Kvalitatívna zmena po nástupe novej vlády sa prejavila hlavne v presadzovaní reálneho nazerania na fungovanie Európskej únie a jej meny, zmene atmosféry vo vzťahoch s Maďarskom a v naplňaní hodnotovej zahraničnej politiky. Slovensko aj v meniacom sa globálnom prostredí vyváženou a čitateľnou politikou potvrdilo svoju oddanosť európskym i euroatlantickým hodnotám a princípom.

Z pohľadu globálneho vývoja medzinárodného prostredia bol rok 2010 zložitým rokom, v ktorom pokračoval proces prehľbovania poklesu svetovej ekonomiky a problémy svetovej finančnej a ekonomickej krízy neboli prekonané. Vo väčšine vyspelých štátov sa kríza preliala do krízy dlhovej, v rámci EÚ do najvážnejšej krízy spoločnej európskej meny. V globálnej ekonomike sa čoraz dôraznejšie etablojú veľké štáty s rýchlo rastúcimi ekonomikami (Čína, India, Brazília) a medzi nimi i krajiny využívajúce ekonomiku a obchod ako zahraničnopolitický nástroj. Európa pokračovala v hľadaní svojej identity v podobe vnútornej reformy vrátane vytvorenia Európskej služby pre vonkajšiu činnosť.

Regionálna spolupráca a susedské vzťahy

Prioritnou oblasťou zahraničnej politiky SR bola **regionálna spolupráca** a rozvoj **dobrých susedských vzťahov**. SR pri naplňaní tejto priority vychádza z predpokladu, že krajiny Visegrádskej štvorky (V4) majú dostatočný potenciál na rozšírenie všestrannej spolupráce a ovplyvnenie európskej politiky. Pri príprave ročného predsedníctva vo V4, ktoré SR prevzala 1. júla 2010 od Maďarska, si predsavzala prehĺbiť regionálnu spoluprácu a nastoliť témy, ktoré by posilnili súčasne EÚ a NATO a prospeli by i našim záujmom. K prioritám patrí sektorová spolupráca v oblasti novej finančnej perspektívy EÚ, regionálnej a kohéznej politiky, energetiky, dopravnej infraštruktúry a životného prostredia. V druhej polovici roku 2010 sa podarilo zaviesť mechanizmus pravidelných stretnutí predsedov vlád V4 pred zasadnutiami Európskej rady (v septembri 2010 za účasti predsedu Európskej rady H. van Rompuya a v decembri za účasti predsedu EK J.-M. Barrosa). Úspešným podujatím bolo neformálne stretnutie ministrov zahraničných vecí krajín V4 a predstaviteľov regiónu západného Balkánu, spolu s belgickým predsedníctvom v Rade EÚ a Európskou komisiou, ktoré sa uskutočnilo v októbri v Bratislave. Ministri vyjadrili podporu politike rozširovania EÚ o krajiny západného Balkánu, dohodli sa na užšej koordinácii spoločných aktivít krajín V4 v podpore európskej a euroatlantickej integrácie. MZV SR začalo realizovať špecifický program bilaterálnej pomoci pre krajiny západného Balkánu a Východného partnerstva – Centrum pre transfer skúseností z integračných procesov.

Slovensko aktívne vstúpilo do konzultácií s Európskou komisiou a krajinami regiónu, ktoré sa majú stať súčasťou Európskej stratégie pre región Dunaja. Slovenskými prioritami sú rozvoj dopravnej infraštruktúry, energetiky a životného prostredia, sociálno-ekonomický rozvoj, vrátane podpory konkurencieschopnosti.

V bilaterálnych **susedských vzťahoch** mali vzťahy s **Českou republikou** nadštandardný charakter, čoho dôkazom boli aj vzájomné nástupné návštevy premiérov a ministrov zahraničných vecí po parlamentných voľbách. Programová a ideová blízkosť nových vládnych koalícií vytvorila priestor pre úzku spoluprácu aj na fórach, ako sú EÚ, NATO, OBSE a OSN. Pokračovala spoločná účasť v misiách medzinárodného krízového manažmentu (Kosovo, Afganistan) a ozbrojené sily pristúpili k spoločným nákupom bojovej techniky. Aj energetická bezpečnosť bola prioritou spolupráce. Úzka spolupráca a schopnosť vzájomnej efektívnej pomoci sa preukázala v čase krízových situácií, spôsobených povodňami (máj a august 2010). Krajiny konzultovali rozsah škôd a podanie žiadosti o podporu z Fondu solidarity EÚ.

Podobne aj partnerská spolupráca s **Poľskou republikou** mala dynamický charakter, čo dokázala aj decembrová návšteva ministra M. Dzurindu vo Varšave. Obe krajiny preverili svoje operačné väzby a poskytli si ústretovú pomoc v krízových obdobiach povodní na slovensko-poľskom pohraničí. Téma energetickej bezpečnosti dominovala júlovému rokovaníu predsedov vlád SR a PR a vyústila do deklarácie o záujme na vybudovaní plynového interkonektora medzi oboma krajinami. Výzvou naďalej zostáva dobudovanie cezhraničnej cestnej infraštruktúry v pohraničí na trase rýchlostnej komunikácie medzi Prešovom a Rzeszówom a modernizácia železničnej infraštruktúry.

Rok 2010 priniesol vo vzťahoch s **Maďarskou republikou** po konfrontačnom a neproduktívnom období zmenu prístupu k slovensko-maďarskej relácii. Prijatie novely zákona o štátnom občianstve MR a zákona o svedectve národnej spolupatričnosti (tzv. zákon o Trianone) pred parlamentnými voľbami v SR vnieslo napätie do vzájomných vzťahov, čo viedlo k dočasnému prerušeniu dialógu medzi oboma krajinami. Až júlové stretnutie predsedov nových vlád v SR i MR prinieslo dohodu o riešení problémových otázok, obnovilo bilaterálny dialóg, ako aj sfunkčnenie zmiešaných komisií zriadených na implementáciu zmluvy o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci medzi SR a MR. V priebehu septembra - októbra komisie rozbehli svoju činnosť zameranú na rozvoj všestrannej spolupráce. Zlepšila sa atmosféra vo vzájomných vzťahoch a otvoril sa priestor pre efektívnu komunikáciu medzi najvyššími predstaviteľmi, čo potvrdilo decembrové rokovanie predsedu vlády MR V. Orbána v SR a septembrové rokovanie ministra zahraničných vecí SR v MR. Ministri zahraničných vecí sa dohodli o spolupráci v oblasti rozvoja infraštruktúry, energetiky, konzulárnej spolupráce, spoločného postupu v regióne (V4), EÚ a NATO. Medzi oboma krajinami boli prerokované nové dopravné projekty (severo–južné plynové prepojenie Veľký Krtíš–Vecsés, výstavba rýchlostnej cesty Košice–Miškovec, výstavba ípeľských mostov, ale aj projekty v oblasti kultúry a vedy).

Intenzívny bilaterálny dialóg s **Rakúskom** sa uskutočnil počas septembrovej návštevy predsedníčky vlády SR a ministra zahraničných vecí SR v Rakúsku v auguste a októbri. Sledovanou témou vo vzájomných vzťahoch bola problematika jadrovej energie, kde sa v máji 2010 podarilo bez zásadných námietok Rakúska uzatvoriť proces posudzovania vplyvov výstavby 3. a 4. bloku atómovej elektrárne Mochovce na životné prostredie. Významným úspechom v oblasti energetickej bezpečnosti bolo otvorenie plynovej prípojky v rakúskom Baumgartene, umožňujúcej reverzný tok plynu na Slovensko. Rakúsko sa tak po Česku stalo druhou susednou krajinou, ktorá vie v prípade núdze zásobovať Slovensko zemným plynom. Strategickosť rozhodnutia spočíva v možnosti pripojenia sa na plánovaný plynovod Nabucco, ktorý má v Baumgartene končiť. Po jeho spustení bude mať Slovensko diverzifikovanú nielen trasu, ale aj jeho zdroj plynu. Takisto sa hľadá riešenie prepojenia ropovodných sústav medzi krajinami.

Vo vzťahoch s **Ukrajinou** kládla slovenská diplomacia dôraz na dobré susedské vzťahy, hospodársku oblasť, energetickú bezpečnosť, menšinovú a krajanskú problematiku a cezhraničnú spoluprácu. Dodávky energetických surovín do SR tranzitom cez územie Ukrajiny boli v roku 2010 spoľahlivé a plynulé. Zintenzívnil sa bilaterálny dialóg. V apríli a auguste navštívil Ukrajinu minister zahraničných vecí SR. Vrcholnou stykovou aktivitou bola októbrová oficiálna návšteva prezidenta SR na Ukrajine a usporiadanie slovensko-ukrajinského podnikateľského fóra. Počas návštevy bola podpísaná dohoda o zrušení konzulárnych poplatkov za vydávanie národných víz. Aktivity Slovenska prispeli k zapojeniu širšej akademickej obce a občianskej spoločnosti na Ukrajine do tvorby európskych postojov. Z prostriedkov slovenskej rozvojovej pomoci sa v decembri 2010 začal realizovať projekt Národného konventu (v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou pre zahraničnú politiku).

Zastupiteľský úrad SR v Kyjeve vykonával - už štvrtý rok - funkciu Kontaktného veľvyslanectva NATO na Ukrajine. Napriek zmene politiky ukrajinského vedenia voči

NATO, bude naďalej informovať ukrajinskú verejnosť o problematike Aliancie a participovať na implementácii reformných plánov Ukrajiny v oblasti obrany.

Európska únia

Ústrednou témou **európskej agendy** v roku 2010 bola **finančná kríza** a uvedenie si vysokej miery vzájomnej hospodárskej a finančnej prepojenosti členských krajín EÚ. Tieto viedli k začatiu procesu posilnenia hospodárskej spolupráce krajín Únie. Slovensko aktívne presadzovalo svoje predstavy o pokračovaní integrácie EÚ, prekonávaní svetovej hospodárskej krízy a konsolidácii eurozóny. Prioritne sa koncentrovalo na oblasti a politiky, kde môže pre partnerov poskytnúť vyššiu pridanú hodnotu a konkrétne výsledky (fiškálna politika, štrukturálne reformy, západný Balkán, Východné partnerstvo a pod.). S cieľom zefektívniť činnosť európskych inštitúcií sa Slovensko intenzívne zapojilo do procesu implementácie Lisabonskej zmluvy, pričom venovalo patričnú pozornosť budovaniu Európskej služby pre vonkajšiu činnosť.

V rámci opatrení zameraných na stabilizáciu verejných financií krajín eurozóny bolo Slovensko aktívnym zástancom posilnenia Paktu stability a rastu a zodpovednej správy ekonomických záležitostí vrátane sprísnenia fiškálnej disciplíny, rozšírenia ekonomického dohľadu a najmä aplikácie stáleho krízového mechanizmu.

Pri rozhodovaní o pôžičke Grécku a o zriadení ochranného valu (EFSF) viedla SR snaha presadiť kroky zamerané na trvalejšie riešenie problému. Jedným z nich bola aj možnosť reštrukturalizácie dlhu s eventuálnou možnosťou riadeného bankrotu krajiny. Za dôležité považujeme zmenu nazerania na riešenie problému zadlženosti krajín eurozóny a pochopenie, že pôžička nepomôže, ak sa nerieši podstata problému. Slovensko prispelo k tejto zmene optiky svojím postojom, ktorý bol na začiatku predmetom kritiky, no s odstupom času sa ukázal ako opodstatnený, hodnotovo principiálny a perspektívny. Pri tvorbe novej Stratégie pre rast a zamestnanosť - Európa 2020 možno považovať za úspech SR skutočnosť, že politika súdržnosti sa považuje za jeden z najdôležitejších nástrojov na jej implementáciu. Čerpanie prostriedkov z politiky súdržnosti na roky 2007 - 2013 sa v roku 2010 zrýchlilo natoľko, že sa SR podarilo uzavrieť operačné programy programového obdobia 2004-2006. SR aktívne participovala na príprave podoby budúcej politiky súdržnosti po roku 2013. Silná politika súdržnosti pre všetky regióny EÚ s dôrazom na najzaostalejšie regióny zostáva pre SR prioritou.

SR aktívne participovala na rokovaníach o podobe rozpočtu EÚ na rok 2011, pričom presadzovala rovnovážny prístup zohľadňujúci nielen potrebu rozpočtovo prísnej politiky, ale aj dostatku prostriedkov na financovanie politik EÚ. V oblasti revízie rozpočtu EÚ otvorila SR v októbri aktualizáciu národných pozícií k revízii rozpočtu EÚ. V rámci prehlbovania spolupráce krajín Európskej únie v oblasti spoločnej poľnohospodárskej politiky ministri poľnohospodárstva Slovenska, Maďarska, Poľska, Česka, Bulharska a Rumunska podpísali v novembri v Bratislave spoločnú deklaráciu, v ktorej sa zhodli na potrebe jej skutočnej reformy. Cieľom by malo byť najmä udržanie dvojpilierového modelu politiky, predĺženie možnosti systému jednotnej platby na plochu.

V oblasti ďalšieho **rozširovania EÚ** sa SR prioritne angažovala v **európskej perspektíve pre západný Balkán**. Návštevami ministra zahraničných vecí SR v Srbsku (október) a Čiernej Hore (november) SR zdôraznila odhodlanie pomáhať obom krajinám v ich euointegračných snahách a pri budovaní kapacít na realizáciu týchto cieľov. SR politicky podporovala prístupové rokovania Chorvátska do EÚ. Osobitne Chorvátsku poskytla svoje skúsenosti z prístupového procesu, harmonizácie národnej legislatívy s EÚ. SR s poľutovaním konštatuje, že prístupové rokovania s Macedónskom ani v tomto roku nebolo možné reálne začať. SR uvítala pozitívne *avis* Európskej komisie k prihláške Čiernej Hory na prijatie do EÚ a úspešne presadila s partnermi rozhodnutie Európskej rady z decembra 2010

udelit' Čiernej Hore štatút kandidátskej krajiny. SR sa zasadila za pokrok v integračnom procese Srbska. Vo februári bola odblokovaná dočasná obchodná dohoda medzi EÚ a Srbskom, v júni Rada EÚ rozhodla o uvoľnení ratifikačného procesu k Stabilizačnej a asociačnej dohode. V októbri prezident SR ratifikoval Dohodu o stabilizácii a pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Srbskou republikou na strane druhej. Aj vďaka pôsobeniu slovenskej diplomacie sa v septembri 2010 podarilo vo Valnom zhromaždení OSN dospieť k spoločnej rezolúcii EÚ a Srbska k vyžiadaniu poradného stanoviska Medzinárodného súdneho dvora k otázke legitímnosti jednostranného vyhlásenia samostatnosti Kosova s medzinárodným právom. V októbri za aktívnej podpory SR Rada EÚ požiadala Európsku komisiu o posudok k srbskej prihláške na členstvo v EÚ. SR podporovala európsku integráciu Albánska a Bosny a Hercegoviny a schválili sme rozhodnutie Rady EÚ o liberalizácii vízového režimu pre občanov týchto krajín. Októbrové ministerské stretnutie krajín V4 s krajinami západného Balkánu v Bratislave prijalo spoločné vyhlásenie, ktoré stanovilo predstavy o ďalších krokoch na nasledujúce obdobie.

SR uvítala začatie prístupového procesu s Islandom a podporovala pokračovanie prístupových rozhovorov Turecka a EÚ.

V rámci celkovej revízie a zlepšenie implementácie Európskej susedskej politiky sa SR snažila o zefektívnenie projektu **Východného partnerstva**. Posilnenie politického dialógu s krajinami Východného partnerstva bolo hlavným cieľom rokovaní najvyšších predstaviteľov rezortu na Ukrajine (august) a v Moldavsku (apríl, november). Osobitnú pozornosť venovala SR rokovaniam o asociačných dohodách s partnermi, zavedeniu bezvízového režimu a zefektívneniu využívania dostupných finančných inštrumentov EÚ pre partnerov. Obom krajinám boli ponúknuté bilaterálne akčné plány zamerané na odovzdanie slovenských skúseností z transformácie, aproximácie práva EÚ, budovania administratívnych kapacít, či boja s korupciou. Osobitný dôraz sme kládli na spoluprácu s občianskou spoločnosťou, súčasťou návštev bolo otvorenie národných konventov. Ich cieľom je sprostredkovať komunikáciu medzi vládou, mimovládny sektorom, akadémiou a podnikateľmi a zlepšovať informovanosť o Európskej únii medzi obyvateľstvom.

Rok 2010 bol v znamení **implementácie Lisabonskej zmluvy** a priniesol prvé skúsenosti s reformovaným inštitucionálnym usporiadaním EÚ. Slovensko presadzovalo svoje pozície, medzi ktoré patrilo napr. vyvážené zapojenie rotujúceho predsedníctva do prípravy a priebehu príslušných zasadnutí Rady EÚ a Európskej rady. Slovensko podporilo uvedenie inštitútu Európskej občianskej iniciatívy umožňujúcej miliónu občanov EÚ vyzvať Európsku komisiu, aby vypracovala legislatívny akt v niektorej oblasti svojej pôsobnosti.

Dôležitým prvkom uvádzania Lisabonskej zmluvy do praxe bolo ustanovenie **Európskej služby pre vonkajšiu činnosť** (ESVČ), ktorá má prispieť k lepšej koordinácii spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ. SR sa úspešne etablovala v skupine na presadzovanie a koordinovanie pozícií budovania ESVČ. Nosnými princípmi spoločnej pozície boli: spoločné vlastníctvo európskej služby (členské štáty a inštitúcie EÚ), zahrnutie princípu geografickej rovnováhy a zmysluplného zastúpenia všetkých členských štátov EÚ. Pridanú hodnotu vidí Slovensko v možnosti efektívne prispieť k zameraniu ESVČ, najmä v rámci svojich priorít - oblasť západného Balkánu a Východného partnerstva. MZV SR uvítalo v tejto súvislosti vymenovanie bývalého ministra zahraničných vecí SR M. Lajčáka do funkcie výkonného riaditeľa (Managing Director) pre Rusko, východné susedstvo a západný Balkán.

Bezpečnostná politika a nové výzvy

Rok 2010 bol v **bezpečnostnej oblasti** poznamenaný komplikovaným vývojom operácie v Afganistane, nevyspytateľnou politikou Iránu, podpisom dohody medzi USA a Ruskom o jadrovom odzbrojení a napätím na Kórejskom polostrove. Novembrový summit NATO v Lisabone prijal novú strategickú koncepciu NATO, na ktorej historicky prvýkrát participovalo aj Slovensko. Dokument je v súlade s pozíciami SR prezentovanými v procese prípravy a reflektuje požiadavku SR, aby úlohy a ciele Aliancie boli realistické, realizovateľné a otvorené spolupráci s partnermi. S tým súvisí aj potreba vyrovnať sa s tlakom na efektívne využívanie finančných zdrojov. Summit potvrdil odhodlanie aliancie čeliť bezpečnostným rizikám aj mimo teritória NATO a spolupracovať s partnermi zdieľajúcimi rovnaké hodnoty aj v globálnom meradle. Dôležitou témou summitu bolo rozhodnutie o budovaní protiraketovej obrany NATO. Summit v Lisabone tiež ohlásil začiatok procesu prechodu zodpovednosti na afganskú vládu (tzv. proces tranzície), ktorý by sa mal uskutočniť v rokoch 2011-2014

Medzinárodná konferencia GLOBSEC 2010 organizovaná Slovenskou atlantickou komisiou (september), konferencia Slovenské bezpečnostné fórum (október) organizovaná Euroatlantickým centrom a Depozitnou knižnicou NATO a iné expertné podujatia prispeli k plnohodnotnej diskusii o novej strategickú koncepcii NATO a bezpečnostnej politike.

Prioritou pre SR bola operácia ISAF v Afganistane. Počet príslušníkov Ozbrojených síl SR v ISAF v priebehu roka 2010 sa zvýšil na 314 príslušníkov s výhľadom na ďalšie zvýšenie o 30 príslušníkov v priebehu roka 2011. Charakter pôsobenia OS SR sa začal lepšie prispôsobovať požiadavke na posilňovanie výcvikových kapacít NATO potrebných pre podporu procesu odovzdávania zodpovednosti za bezpečnosť krajiny, ktorý sa začne už v roku 2011. Tomuto cieľu bola prispôbená aj slovenská rozvojová pomoc v Afganistane.

Záujmom SR bolo adekvátne zastúpenie v mierových misiách OSN. Príslušníci SR pôsobili v misii UNFICYP na Cypre a UNTSO na Blízkom východe. Slovenský kontingent na Cypre podporoval svojou činnosťou sprostredkovateľskú aktivitu slovenskej diplomacie, čím prispieval k plneniu komplexnej, a nielen OSN oceňovanej, úlohy SR ako poskytovateľa dobrých služieb v bikomunitnom dialógu. Slovenskí príslušníci pôsobili aj v misii EÚ ALTHEA v Bosne a Hercegovine a na veliteľstve NATO v Sarajeve, v pozorovateľskej misii EÚ v Gruzínsku, v misii EULEX v Kosove a v pohraničnej asistenčnej misii EUBAM na moldavsko-ukrajinskej hranici. V operácii EUPOL v Afganistane pôsobili dvaja policajní experti.

SR systematicky presadzovala užšiu inštitucionálnu spoluprácu NATO s EÚ a spoluprácu NATO s OSN, OBSE a Africkou úniou. SR aktívne vstúpila aj do diskusie OBSE o budúcnosti európskej bezpečnosti v rámci Korfského procesu a presadila návrh v oblasti energetickej bezpečnosti.

Slovensko spolu s partnermi a spojencami aktívne hľadalo odpovede na pôde medzinárodných organizácií na **globálne výzvy** - boj proti terorizmu, klimatické zmeny, kybernetická obrana, terorizmus, globálna hospodárska kríza, odzbrojenie, nelegálna migrácia, potravinová a energetická bezpečnosť, vzdelávanie, veda a hľadanie optimálnych ciest k moderným technológiám.

Slovenská republika sa na pôde **OSN** podieľala na budovaní systému medzinárodných vzťahov, ktorý sa zakladá na princípe efektívneho multilateralizmu. V rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky podporovala priority EÚ v OSN a zapojila sa do riešenia otázky presadzovania jednotného hlasu členských krajín EÚ na globálnej úrovni v rámci aktivít Valného zhromaždenia a Bezpečnostnej rady OSN v duchu zmien, ktoré priniesla Lisabonská zmluva. Slovensko podporovalo reformný proces OSN s cieľom zvýšiť koordináciu a vzájomnú spoluprácu najmä medzi VZ OSN, BR OSN a Hospodárskou a sociálnou radou OSN. Podporilo zjednotenie štruktúr systému OSN v oblasti rodovej

rovnosti a posilnenia postavenia žien do jednej entity s názvom UN-Women. Prezentovalo postoje k reforme BR OSN založenej na zvýšení jej efektívnosti a zodpovednosti vrátane zvýšenia zastúpenia východoeurópskej regionálnej skupiny.

Slovenská republika ako predseda Skupiny priateľov **reformy bezpečnostného sektora** (RBS) v rámci OSN v New Yorku pokračovala vo svojich aktivitách, ktoré začala v rokoch 2006-2007 počas svojho nestáleho členstva v Bezpečnostnej Rade OSN. Reforma bezpečnostného sektora bola jednou z ústredných tém slovenského predsedníctva, ktorá našla široký ohlas na pôde OSN. SR v spolupráci s Indonéziou zorganizovala v Jakarte marcový seminár o multidimenzionálnych mierových operáciách OSN a postkonfliktnom budovaní mieru pre Združenie krajín juhovýchodnej Ázie (ASEAN). V New Yorku podporila seminár Nigérie a Juhoafrickej republiky o afrických perspektívach v oblasti RBS so zameraním na spoluprácu OSN a Africkej únie.

Bilaterálne vzťahy

Hospodárska kríza, nové globálne výzvy, medzinárodná spoluzodpovednosť i pozitívna skúsenosť solidarity posilnili vzťahy Slovenska s krajinami EÚ a NATO.

Vláda SR potvrdila záujem o pokračovanie a ďalšie prehĺbvanie dvojstrannej spolupráce s USA. Zvýraznila silný záujem o substantívny dialóg hľadajúci odpovede na zahraničnopolitické a bezpečnostné výzvy. Dôležité bolo využiť pozitívny moment, dotiahnuť viaceré významné projekty dvojstrannej spolupráce do úspešného konca a posunúť bilaterálny strategický dialóg na novú politickú úroveň. Do popredia sa dostali úspešné projekty transferu osôb zadržovaných v zariadeniach ministerstva obrany USA na Guantáname do SR, zvýšenie počtu vyslaných slovenských vojakov v silách ISAF a v neposlednom rade zavŕšenie viacročného úsilia o vytvorenie Kongresového slovenského výboru. Vyvrcholením dvojstranného dialógu bola návšteva ministra zahraničných vecí M. Dzurindu v októbri a predsedníčky vlády SR I. Radičovej v novembri 2010 v USA. Ministerka zahraničných vecí H. Clintonová počas stretnutia s ministrom M. Dzurindom vyhlásila, že Slovensko je pilierom regionálnej stability a spolupráce.

Intenzívna pozornosť bola venovaná rozvoju ekonomickej spolupráce, čo potvrdilo aj vystúpenie ministra zahraničných vecí SR na globálnom investičnom sympóziu v Harward klube v New Yorku a program jeho návštevy v USA zameraný na ekonomickú a vedecko-technickú spoluprácu. Pokračovala tiež príprava „Road show“ podujatí na podporu transferu technológií medzi USA a SR.

Posilňovanie spolupráce s **Nemeckom** predstavovalo jednu z priorít zahraničnej politiky SR, kde sa podarilo udržať intenzitu a kvalitu vzájomného dialógu. Uskutočnili sa viaceré dôležité stykové aktivity, ktorých prioritou bolo prehĺbenie ekonomickej spolupráce. Rokovanie predsedníčky vlády I. Radičovej a ministra zahraničných vecí prispeli k prehĺbeniu ekonomickej spolupráce s dôrazom na využitie potenciálu NSR ako jedného zo svetových lídrov v oblasti inovácií, nových technológií a obnoviteľných zdrojov. Dôležitým momentom bolo hľadanie spoločných pozícií v agende európskych záležitostí, osobitne v kontexte prijímania krízových opatrení v rámci eurozóny.

Slovenská republika a **Spojené kráľovstvo Veľkej Británie** a **Severného Írska** hľadali v bilaterálnom dialógu odpovede na výzvy európskej politiky (budovanie a personálne obsadzovanie Európskej služby pre vonkajšiu činnosť, príprava revízie rozpočtu EÚ) a medzinárodnopolitického diania. Záujmom SR bolo vyváženie bilaterálneho dialógu recipročnými návštevami britských predstaviteľov v SR.

Základom bilaterálnych vzťahov s **Francúzskom** v roku 2010 bolo posilňovanie vzájomného dialógu na všetkých úrovniach s dôrazom na hľadanie konkrétnych programov a projektov. Dôraz bol kladený najmä na ekonomickú oblasť, na jadrovú energetiku, investície a priemysel, čo potvrdila aj septembrová návšteva M. Dzurindu v Paríži. Rozvíjala

sa aj spolupráca na regionálnej úrovni medzi vyššími územnosprávnymi celkami a medzi slovenskými a francúzskymi mestami.

Vo vzťahoch so **Španielskom** dominovali témy EÚ, keďže Španielsko bolo predsedníckou krajinou EÚ v prvej polovici roka 2010.

Bilaterálne vzťahy s **Talianskom** sa orientovali na podujatia zamerané na skvalitňovanie investičných možností v SR, ako napríklad ENEL-Slovenské elektrárne. Vzťahy s **Portugalskom, Belgickom, Luxemburskom, Gréckom, Švédskom, Cyprom, Dánskom, Fínskom a Holandskom** boli zamerané na hľadanie ďalších možností prehĺbenia ekonomickej a kultúrnej spolupráce.

V roku 2010 sme pokračovali v upevňovaní bilaterálnej spolupráce s krajinami **západného Balkánu** a v zapojení sa do riešenia problémov v regióne. Pokračovala intenzívna spolupráca s **Chorvátskom** v kontexte záverečnej fázy jeho prístupových rokovaní k EÚ, ale aj rozšírenia dvojstrannej ekonomickej spolupráce. Kvalita bilaterálnych vzťahov a ocenenie príspevku Slovenska k demokratizácii **Srbska** boli zdôraznené počas oficiálnej návštevy ministra zahraničných vecí SR v Srbsku v októbri 2010, ktorej súčasťou bolo vystúpenie na oslave 10. výročia zvrhnutia miloševičovského režimu. Dvojstranná spolupráca a európska integrácia boli predmetom rozhovorov počas návštevy ministra zahraničných vecí SR v **Čiernej Hore** v novembri 2010. Ukončenie pôsobenia našich síl v misii KFOR prebehlo v súlade s dlhodobým plánovaním operácie, SR je naďalej prítomná v Kosove v misii EULEX a v Bosne a Hercegovine v misiách EÚ/Althea a EUPM.

Popri nemennom postoji k jednostranne vyhlásenej nezávislosti Kosova SR aj v roku 2010 presadzovala hľadanie dlhodobého a udržateľného riešenia otázky Kosova a procesu dialógu medzi Belehradom a Prištinou. SR sa naďalej angažovala v operáciách KFOR do takej miery, aby jej mandát bol v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999. Dbala na to, aby príslušníci KFOR plnili povinnosti vyplývajúce z ich mandátu aj počas postupného znižovania počtov a prechodu operácie na úroveň tzv. odstrašujúcej prítomnosti. Pôsobenie príslušníkov Ozbrojených síl SR v operácii KFOR bolo rozhodnutím NR SR ukončené 30. septembra 2010.

SR sa aktívne podieľala aj na formovaní politiky NATO v regióne západného Balkánu. Slovensko presadzovalo politiku otvorených dverí a na aprílovom stretnutí ministrov zahraničných vecí NATO v Talline podporilo rozhodnutie o pozvaní **Bosny a Hercegoviny** do Akčného plánu pre členstvo a podporilo prehlbovanie spolupráce NATO s **Macedónskom, Čiernou Horou a Srbskom**.

Vzťahy s krajinami **východnej Európy** sa rozvíjali v súlade so strategickou líniou politiky EÚ. **Moldavsko** bolo prioritnou krajinou poskytovania slovenskej rozvojovej pomoci. Podpisom dohody medzi MZV SR a MZV Maďarska o zastupovaní vo vízovej oblasti umožnila SR od 1. 11. 2010 moldavským občanom podávať žiadosti o udelenie víz k cestám do SR na maďarskom veľvyslanectve v Kišiňove.

Vo vzťahu k **Bielorusku** sa SR aktívne podieľala na diskusii v rámci EÚ o formovaní politiky EÚ. SR presadzovala kritický a otvorený dialóg s vedením krajiny, pokračovanie komunikácie s opozíciou a podpora inštitúcií občianskej spoločnosti, využitie zdrojov oficiálnej rozvojovej pomoci, ako aj programu mikrograntov. Decembrové prezidentské voľby a sprievodné násilné udalosti však slovenská diplomacia odsúdila a vyjadrila podporu rozvoju spolupráce EÚ s Bieloruskom, ktorej nevyhnutným predpokladom je dodržiavanie demokracie, ľudských práv a právneho štátu.

SR presadzovala vo vzťahu k **Ruskej federácii** rozvoj pragmatických a vzájomne prospešných vzťahov so zameraním na hospodársku oblasť a posilňovanie ekonomickej dimenzie diplomacie. Strategickou je spolupráca v energetickej oblasti. Počas aprílovej návštevy prezidenta D. Medvedeva v SR bol dôraz kladený na oblasť hospodárskej

spolupráce a hľadanie nových stratégií a inovačných prístupov v ekonomickej oblasti. Výsledok tejto návštevy bol predmetom kritiky širšej verejnosti, pretože neboli otvorené historické otázky dôležité pre Slovenskú republiku. Rokovania ukázali na nevyhnutnosť spolupráce v otázkach medzinárodnej politiky sústredenej na riešenie spoločných výziev v oblasti bezpečnosti, stability a rozvoja, modernizácie, boja s krízou, klimatických zmien. Podpis Vykonávacieho protokolu medzi vládami SR a RF o vykonávaní Dohody medzi Európskym spoločenstvom a RF o readmisii predstavuje dôležitý míľnik k bezvízovému styku medzi RF a EÚ.

SR podporovala zefektívnenie fungovania Rady NATO-Rusko, ako aj prípravu spoločného dokumentu o hodnotení bezpečnostných hrozieb 21. storočia. Strategický dialóg medzi Ruskom a USA zostáva dôležitým faktorom medzinárodných vzťahov, kde čoraz väčšiu úlohu zohráva aj Čína.

Vo vzťahu ku **Gruzínsku** bola presadzovaná politika vychádzajúca z podpory územnej celistvosti Gruzínska v jeho medzinárodne uznaných hraniciach. Vo vzťahu k **Arménsku** a **Azerbajdžanu** sa vychádzalo z dlhodobého záujmu rozvíjať stabilné, pragmatické a vzájomne prospešné vzťahy s krajinami regiónu južného Kaukazu s akcentom na hospodársku oblasť a v súlade s programom Východného partnerstva EÚ. V tomto duchu rokoval minister zahraničných vecí SR s partnermi v Arménsku aj Azerbajdžane.

S krajinami **Strednej Ázie** prebehla štandardná spolupráca zodpovedajúca možnostiam a záujmom obidvoch strán. Prioritou bol naďalej rozvoj obchodno-ekonomickej spolupráce a budovanie dvojstrannej zmluvnej základne, čo bolo aj predmetom marcových návštev prezidenta I. Gašparoviča v **Kazachstane** a **Kirgizsku**.

Ekonomická politika v zahraničí

Značná časť aktivít **ekonomickej politiky v zahraničí** bola v uplynulom roku venovaná prekonávaniu dôsledkov globálnej finančnej krízy. Aktívnu účasťou v činnosti Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj OECD mala SR možnosť čerpať z overených politík a najlepších praktík pre dosiahnutie udržateľného ekonomického rastu. V priebehu minulého roka sa po línií SR - OECD tiež uskutočnili celkové ekonomické hodnotenie, hodnotenie environmentálnej výkonnosti, hĺbkový energetický audit SR, ako aj viaceré iných významných aktivít. Zahraničná služba hľadala možnosti širšieho zapojenia sa slovenských podnikateľských subjektov do verejných súťaží na dodávky tovarov a služieb pre medzinárodné organizácie. MZV zorganizovalo pre slovenské podnikateľské subjekty seminár za účasti zástupcov obstarávacích oddelení medzinárodných organizácií v systéme OSN, EÚ a NATO, ktoré informovali o podmienkach ich účasti v medzinárodných tendroch.

V spolupráci s Ministerstvom hospodárstva SR bol v súlade s programovým vyhlásením vlády a novelou zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení zákona č. 403/2010 Z. z. uskutočnený prechod pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR v oblasti zahraničného obchodu v časti riadenia obchodno-ekonomických oddelení na Ministerstvo zahraničných vecí SR s účinnosťou od 1. januára 2011. Zmena kompetenčného zákona vytvorila inštitucionálne predpoklady na vybudovanie integrovanej zahraničnej služby a optimálneho modelu ekonomickej diplomacie s dôrazom na ekonomické záujmy SR v zahraničí. V spolupráci s MH SR, SARIO, SOPK zameriavalo MZV SR pozornosť popri tradičných európskych partneroch aj na investičný kapitál z Ázie a krajín Perzského zálivu, Latinskú Ameriku a Afriku. Prínosné boli konferencie Perspektívy podnikania v Afrike a Perspektívy podnikania v Číne, usporiadané v Bratislave. Takisto úspešné boli misie slovenských podnikateľov do krajín južného Kaukazu a Moldavska organizované MZV SR spolu so SARIO-m. Konkrétnym príspevkom MZV SR bola organizácia aprílovej medzinárodnej konferencie o inovačnej politike a

transfere technológií v spolupráci s Americkou obchodnou komorou v Slovenskej republike a Úradom vlády SR.

Rozvojová pomoc

SR sa v roku 2010 opakovane prihlásila k plneniu Miléniových rozvojových cieľov OSN, čo deklarovala aj na Summitu OSN v New Yorku v septembri 2010. Potvrdila, že sa bude snažiť postupne zvyšovať objem svojej rozvojovej pomoci. Bude však klásť dôraz predovšetkým na kvalitu, efektívnosť a konkrétny dopad na danú krajinu a vychádzať z potrieb partnerských krajín.

MZV SR v spolupráci s viacerými rezortmi realizovalo v roku 2010 niekoľko konkrétnych krokov, ktoré majú viesť k zefektívneniu a zvyšovaniu účinnosti bilaterálnej rozvojovej pomoci SR. Vláda SR schválila nový spôsob rozpočtovania dvojstrannej rozvojovej pomoci. Bol prijatý nový Štatút Projektovej komisie oficiálnej rozvojovej pomoci SR, ktorý zabezpečuje nezávislý a transparentný výber projektov. V novembri a decembri 2010 sa uskutočnila hodnotiacia misia Výboru OECD pre rozvojovú pomoc k hodnoteniu rozvojovej pomoci SR (tzv. Special Peer Review), ktorej odporúčania budú viesť k ďalšiemu zefektívneniu systému poskytovania rozvojovej pomoci.

V máji 2010 bolo podpísané Memorandum o porozumení medzi MZV SR a Platformou mimovládnych rozvojových organizácií. Memorandum má za cieľ prehĺbenie spolupráce a zvýšenie efektívnosti poskytovania rozvojovej pomoci. Komunikačná stratégia oficiálnej rozvojovej pomoci SR schválená v marci 2010 má zabezpečiť zvyšovanie povedomia širokej verejnosti o rozvojovej pomoci tak doma, ako i v zahraničí.

MZV SR bude postupne rozširovať zmluvnú základňu s prioritnými krajinami oficiálnej rozvojovej pomoci SR. V septembri 2010 vstúpila do platnosti Dohoda medzi vládou SR a vládou Moldavskej republiky o rozvojovej spolupráci.

Rozvojová pomoc SR plnila aj úlohu nástroja podpory reforiem a integračného procesu krajín západného Balkánu a Východného partnerstva. MZV SR pripravilo pre koordinované zabezpečenie inštitucionálnu platformu v podobe Centra pre transfer skúseností z integrácie a reforiem. Hlavným cieľom slovenskej diplomacie bolo presadiť uplatňovanie tranzitívnych skúseností v kľúčových dokumentoch EÚ k rozvojovej spolupráci.

SR patrila medzi krajiny, ktoré promptne reagovali na humanitárne situácie na Haiti, Ukrajine a v Pakistane, Moldavsku, Čiernej Hore, Čile. MZV SR finančne podporilo záchranné tímy, ktoré sa dobrovoľne podieľali na odstránení priemyselnej katastrofy pri maďarskej Ajke. Ochota pomôcť významne obohatila vzťahy a spoluprácu oboch krajín. MZV SR taktiež ponúklo humanitárnu pomoc pre požiarmi zasiahnuté Rusko vo forme ozdravno-rekreačného pobytu pre deti zo sociálne slabších rodín. V zmysle zahraničnopolitických priorít participovalo na poskytnutí materiálnej humanitárnej pomoci pre Afganistan a Palestínsku samosprávu. Pretrvávajúcim problémom zostávajú prepravné kapacity humanitárnej pomoci SR do vzdialenejších teritórií. Napriek tomu SR efektívne spolupracovala s NATO a Francúzskom. SR podporuje konkrétne kroky EÚ, ktoré budú v tomto smere viesť k solidarite medzi jej členskými krajinami.

Hodnotová politika

Nová vláda sa v programovom vyhlásení zaviazala obmedzovať kontakty s krajinami porušujúcimi ľudské práva. Tento krok vytváral predpoklady pre posilnenie pozície Slovenska ako rešpektovaného a uznávaného partnera. Jedným z prvých krokov kvalitatívnej zmeny bol postoj vlády k udeleniu Nobelovej ceny mieru čínskemu disidentovi Liu Xiaopoovi a výzva Výboru pre ľudské práva a národnostné menšiny NR SR čínskej vláde, aby ho prepustila z väzenia. Významné boli aj aktivity v otázke dodržiavania ľudských práv na Kube. V decembri bolo v Havane ocenené hnutie Dám v bielom Cenou Jána Langoša. Popredný

disident J. L. Paneque bol prijatý na MZV SR, kde sa diskutovalo o konkrétnych krokoch pomoci kubánskym občanom prenasledovaných režimom. Predsedníčka vlády I. Radičová pripomenula, že Slovenská republika sa hrdo hlási k podpore ochrancov ľudských práv a slobôd v utláčateľských režimoch, ako je Kuba, čím nadväzuje na vlastnú tradíciu občianskeho vzdoru proti totalitným režimom 20. storočia. Slovenská republika privítala aj prepustenie disidentky Aun Schan Su Ťij z domáceho väzenia a apelovala na barmské úrady, aby prepustili všetkých politických väzňov. Osobitnou témou v závere roka boli prezidentské voľby v Bielorusku a vývoj po nich. Jedným z výsledkov zmeny smerom k hodnotovej diplomacii bolo uznanie americkej nadácie Celebrate Freedom, podľa ktorého sa SR pre rok 2011 stane nositeľom ocenenia Spojenec slobody. Ocenenie sa udeľuje za zásluhy o ochranu a podporu slobody a demokracie vo svete, za napĺňanie vízie slobodnej a jednotnej Európy a pôsobenie v spoločných misiách vrátane operácie ISAF v Afganistane.

Efektívna zahraničná služba

Slovenská konzulárna služba sa podieľala na naplňovaní strategického cieľa zahraničnej politiky - **pomoci a službe slovenským občanom v zahraničí**. Dôraz sa kládol na zodpovedné a kvalitné poskytovanie pomoci slovenským občanom, ktorí sa v zahraničí ocitli v núdzovej situácii, ako aj na poskytovanie konzulárnej asistencie pri vybavovaní bežnej konzulárnej agendy. Zámer MZV SR zvýšiť ochranu občanov Slovenskej republiky v zahraničí a zabezpečiť operatívnejší kontakt viedol k vytvoreniu systému registrácie občanov cestujúcich do zahraničia prostredníctvom webovej stránky MZV SR.

Dôležitou súčasťou výkonu konzulárnej služby bola činnosť Strediska MZV pre pomoc a služby občanom, ktorý poskytol takmer 8 tisíc telefonických informácií občanom.

V roku 2010 boli podpísané dohody s Maďarskom a Slovinskom o vzájomnom zastupovaní pri vydávaní víz. Dohoda s Maďarskom sa už uplatňuje a zastupuje SR v Moldavsku, Albánsku a v Saudskoarabskom kráľovstve. Dohoda so Slovinskom sa bude uplatňovať až po schválení vykonávacieho protokolu. Slovinsko nás bude zastupovať v Čiernej Hore. SR bude Slovinsko zastupovať v Rumunsku, na Cypre a na Ukrajine (GR Užhorod).

Prioritou konzulárnej služby zostáva budovanie konzulárnej siete v Ázii, vrátane ázijskej časti Ruskej federácie a bývalých republík ZSSR, v krajinách Strednej a Latinskej Ameriky a v regiónoch subsaharskej Afriky. Súčasťou týchto krokov bolo aj budovanie siete honorárnych konzulátov a ich zapojenie do ekonomických aktivít.

V roku 2010 pokračovalo ďalšie **zefektívňovanie výkonu zahraničnej politiky v podmienkach MZV SR**. Súčasnú sieť zastupiteľských úradov SR v zahraničí aj napriek napätému financovaniu možno označiť za efektívnu a schopnú profesionálne naplňovať zahraničnopolitické záujmy SR. V priebehu roka bola zatvorená pobočka zastupiteľského úradu Slovenskej republiky v Bonne a otvorené nové veľvyslanectvo v Podgorici.

V roku 2010 podpísalo MZV SR dve memorandá o spolupráci s partnerskými inštitúciami diplomatickej akadémie (Srbsko, Chorvátsko). Záujem o spoluprácu v oblasti vzdelávania prejavili aj Argentína, Brazília, Egypt, Macedónsko, Mexiko a Rumunsko.